

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 30 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Boji na vseh frontah.

Slovenski starši, skrbite za srečo svojih otrok!

Pride čas, ko bodo dali starši svoje otroke po končani ljudski šoli v mestne ali srednje šole, ali pa jih dali učiti kake obrti ali trgovine. Ko otrok zapusti očetovo hišo, se navadno že tudi odloči njegova bodoča sreča ali nesreča. Rači tega, starši: Dobro premislite, na kak zavod date Vašega otroka in kakim ljudem ga izročite v oskrbo in uk.

Slovensci rabimo zavednih mož in žen, to je takih, ki bodo v poznejšem življenju povsod vedeli braniti pravice našega jezika bodisi v domači občini, v uradu ali kjerkoli. Izberite torej za svojega otroka šolo, o kateri ste prepričani, da ne veje v njej duh, ki je nasproten Slovencem. In če daš svojega otroka kakemu mojstru ali trgovcu v uk, povprašaj vedno poprej, ali se v tisti hiši ne bo trgala tvojemu otroku iz srca ljubezen do materinega jezika in do slovenskega naroda. Bodite v tem oziru čuječe, posebno ve, slovenske matere! Slovenci smo glede narodnozavednega obrtništva in trgovstva prave reva. Trgovci po mestih in trgih so sicer kri od naše krvi, njih imena so slovenska, a — naši niso. Malo, malo je mož izmed trgovskega in obrtniškega stanu, ki so Slovenci z dušom in telesom. Hišo moramo zadržati zidati s temeljnim zidom. Skrbite torej, da se trgovski in obrtniški vajenci ne bodo izneverili ne svojemu narodu in ne svoji veri. Pošten, zaveden in ob pravem času strog mojster ali trgovec je za mladega človeka zlata vreden.

Število dečkov, ki se bodo letos podali v šole, ali se šli učiti obrti ali trgovine, bo skromno. Večina očetov je v cesarski suknji, delavcev primanjkuje in vse je nekam nesigurno. Kljub temu pa se bo gotovo več staršev odločilo, da dajo svojega otroka od hiše. Očetje, matere ali varuhi otrok! Dobro premislite, kam jih date, komu izročite nadaljno vzgojevalno skrb čez svojega otroka. S tem mu izbirate njegovo bodočo srečo ali nesrečo!

Vse, kar na svetu živi, kmet z žuljavo roko preredi.

Te besede, katere piše priprosta kmečka hči, so gotovo resnične. Pa žalibog, da še dandanes mnogi ne pripoznajo, kako težaven in trudapolen je sedaj v teh časih kmečki stan. Zato pa Te prosim, dragi mi „Slovenski Gospodar“, nesi te moje vrstice tudi v roke tistim, ki mislijo, da kmetu vse kar iz neba prileti.

Večkrat reče kateri vojak: „Vi tukaj živite kar brez vse skrbi: mi pa se tam toliko trudimo za domovino.“ Saj je tudi res, da vojaki pretrpijo mnogo težav. Kaj pa mi kmečki ljudje? Ali mi držimo morda križem roke, kakor ljudje po mestih? Ali mi nič ne storimo za domovino? Kdo pa podpira bolj vojsko, kmet ali gospod? Vse pride h kmetu, reče: „Daj za vojaške namene vse, kar premoreš, daj za to, daj za ono stvar!“ Ali se nam zemlja sama obdeluje? O, gotovo se moramo truditi dandanes največ sami in tako da se v potu svojega obraza mučimo noč in dan. Hvala Bogu, reči smem, da je menda dosedaj v naših krajih kljub velikemu pomanjkanju delavnih mož ostal le malokateri košček zemlje neobdelan. Zato si pa ne pustimo reči, posebno tisti ne, ki nam je tekla zibel v kmečki hiši, da živimo brez vse skrbi.

Sedaj pa še pridem z eno prošnjo: Gospodje naj ne zahtevajo preveč od kmeta. Dostikrat kmečki človek že komaj čaka nedelje, da zravna nekoliko svoje utrujene ude, a ne, da bi še tudi moral ob nedeljah prijeti za težko delo. Rače naj rečejo tistim po mestih, ki hodijo brez dela in jela: Idite in pomagajte kmetu, da bo lažje vstrajal do konca teh prežalostnih časov. Tistim, katerim se kmečki stan zdi le igrača, pa naj veljajo besede, ki pravijo:

Kmečki stan, najtežji stan,
Skrb in delo dan na dan.
Ubija se in trudi,
Da se v jamo zgrudi.
Mladenka iz Senežič pri Vel. Nedelji.

Plačujmo dolgove!

Trpljenje naših kmetih je sedaj izredno veliko. Starčki, ki so ostali doma, ter žene in dekleta ter otroci zastavljajo vse svoje moči, da obdelajo za silc grunte in opravljajo živino. Mestne gospe si niti ne morejo predstavljati, koliko sedaj trpijo naše ženske! Za to je tudi neokusno, ako kdo odreka kmečkemu stanu sedaj njegove dohodke, ki so sicer večji kakor pred vojsko, tega nismo nikdar tajili, ki pa kljub temu niso v nobenem razmerju z velikim trpljenjem, ki ga sedaj imamo.

Naši večji dohodki pa nam nalagajo tudi dolžnost, da sedaj uredimo naše denarno gospodarstvo! Plačujmo pridno dolgove, ako jih imamo! Kmet, ki sedaj ne plača dolgov — jih ne bo nikdaž plačal! Nadalje nalagajmo vsak odvisen denar v posojilnicah! Na neumne kvante, da bo denar po vojski „štempljan“, „povečan“ itd., ne poslušajmo, tako govori le neumneži in lenuhi. Edino to je gotovo, da bo po vojski vedno še velika draginja in da bomo za to potrebovali vsak krajcar. Za to pa jih sedaj nalagajmo!

Kdor lahko dokupi kaj posestva, naj ga dokupi, prodajaj pa zemlje nič!

Zasega in uporaba žita, moke in stročnic.

Cesarski ukaz z dne 11. junija 1916, drž. zak. šte. 176.

Zasega.

§ 1. Žito in stročno sočivje avstrijske žetve leta 1916 je od časa, ko se loči od njive, zaseženo v prid državi. Zaloge žita, kar jih je še ob času, ko stoji v veljavo ta cesarski ukaz, iz njih dobljeni mlinski izdelki in stročno sočivje ostanejo, kolikor so te reči zaplenjene po dosedaj veljavnih določilih, zaplenjene tudi zanaprej. Kot žito v smislu tega ces. ukaza velja: pšenica, pira, rž, napolica, ječmen, ajda, oves, proso, koruza vsake vrste (koruzni strok), dalje zmesni sad (soršica) vsake vrste. Kot stročno sočivje v smislu tega cesarskega ukaza veljajo: fižol, grah, leča in grahorica, Koruza in stročno sočivje, ki se vporablja kot zelena prikuha, so izzete od zasege. Posestniki zaseženih predmetov so zavezani skrbeti za njih ohranitev.

§ 2. Zasega ima učinek, da se zasežene reči (§ 1) ne smejo niti podelovati, porabljati, pokladati niti prostovoljno ali prisilno prodati, ako niso v tem cesarskem ukazu ali s posebnimi predpisi ukrenjeni drugi zaukazi. Pravna opravila, ki greše zoper to prepoved, so nična. Kljub zasegi smejo:

1. Podjetniki poljedelskih obratov a) vporabljati za preživljanje pripadnikov svojega gospodarstva (gospodinjstva) vsehvišji opravilence za preživitev, delavce in nameščence, katerim gre prosta hrana, mlinski izdelki ali krušno žito za preživitev ali plačilo, zaplenjeno žito lastne žetve v množini, ki je določena po uravnavi porabe; b) vporabljati za setev potrebne množine žita, kojih najvišje izmero določijo oblasti; c) porabljati od zaplenjenega žita lastne žetve oni del, ki ga določijo politična deželna oblast, za omenjene pod a) in b); d) krmiti ječmen, oves, proso, koruzo, grahorico, zmes in pri mlavi odpadlo, za mletje nesposobno žito (zadnje žito) v množini, ki se predpiše s posebnimi predpisi (§ 2);

2. mlini mleti žito, ki jim ga dajo poljedelski samooskrbniki za mletje (šte. 1, črka a) po natančnejših določbah, ki jih izdajo politične deželne oblasti.

§ 4. Splošne odredbe o porabljanju zaplenjenih reči ukrene minister za notranje stvari dogovorno z udeleženi ministri. On se poslužuje pri tem za izvršitev obdelovanja vojnoprometnega žitnega zavoda. Porabljanje žita in mlinskih izdelkov (otrobov i. e. r.) za namene krmljenja uravna poljedelski minister dogovorno z udeleženi ministri.

§ 5. Za prevzemanje zaplenjenih reči je določen vojnoprometni zavod za žito, posestnik zaseženih reči je dolžen reči, kolikor naj mu ne ostanejo po tem cesarskem ukazu ali po posebnih predpisih, izdanih na njegovi podstavi, ponuditi in prodati za določeno prevzemno ceno vojnemu prometnemu zavodu za žito ali prejemnikom njegovega ukaza. Vojni prometni zavod za žito je dolžen kupovati žito, ki je sposobno za mletje in se mu ponudi v nakup. Ceno je plačati v gotovini, kadar se odvzame blago. Ako se blago ne odvzame takoj, kadar se sklene kup, je treba ob sklepu kupa dati plačilo na račun do višine 50% kupnine in ostanek plačati, kadar se dalje odjema blago. Prevzemne cene določijo ministri za notranje stvari v sporazumu s poljedelskim ministrom, trgovskim ministrom in finančnim ministrom.

§ 6. Za izvršitev prevzemanja zaplenjenih reči mora izdati politična deželna oblast natančnejše določbe. Posebno ona lahko odredi, da morajo v gotovem ozemlju vsi ali več podjetnikov poljedelskih obratov gotovo najmanjše množine poameznih vrst žita (§ 1) v določenih razdobjih skupno odpraviti.

§ 7. Učinek zasege se konča: 1. z dopustno porabo ali prodajo, 2. s prisilnim odvzetjem in 3. z zapadom.

Popisovanje zalog.

§ 8. Minister za notranje stvari more vsak čas za vse ali posamezne v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele zaukazati popisovanje zalog žita in mlinskih izdelkov. Kdor ima žito ali mlinske izdelke v hrambi, je ob takem popisovanju dolžen te zaloge zglasiti za to določenega dne in v ustanovljenem roku oblasti, v čigar okraju so zaloge. Zaloge, ki so določenega dne na prevozu, mora prejemnik zglasiti v treh dneh po prejemu. Zaloge, ki so v posesti vojaške uprave, so izvzete od dolžnosti zglasitve.

§ 9. Zaloge se popisujejo po občinah z uradnimi zglasilnimi listi, ki jih mora izpolniti ali zglasiti zavezana oseba ali po njenih navedbah zaupnik, ki ga je postavilo oblastvo. Oblastvo določi, oziraje se na krajevne razmere, kateri postopek se mora vporabljati v posameznih občinah ali delih občin. Izpolnjene zglasilne liste je predložiti oblasti ali jih oddati organu, kateremu je poverjeno sprejemanje.

§ 10. Oblastvo se mora primerno prepričati, da se zglasilni listi v redu izpolnjeni in tam podane navedbe pravilne. Ako se pokažejo pomisleki zoper pravilnost ali popolnost v zglasilnih listih obseženih podatkov in ako se ti pomisleki ne morejo drugače zanesljivo odpraviti, more oblastvo vsak čas v dotičnih občinah zaukazati novo popisovanje zalog. O zalogah, kar jih je, sestavi oblastvo za vsako občino občinski pregled in iz občinskih pregledov okrajni pregled. Sestava občinskega pregleda se lahko prepusti tudi občini.

§ 11. Vsakdo je dolžen na poziv oblasti prevzeti službo zaupnika in sodelovati ob popisovanju zalog, popreskuševanju in izdelovanju. Pri osebah, ki so v javni službi, je za to sodelovanje treba pridritve njihovega službenega oblasti. Zaupniki morajo ravnati brez ozira na osebo in po najboljši vednosti in vesti, ohraniti tajno zasebne razmere ali opravilne tajnosti posestnikov zalog, za katere so izvedeli, in, ako niso javni uradniki, obljubiti izpolnjevanje teh dolžnosti. Služba zaupnika je častna služba. Le iz važnih razlogov se more kdo odvezati, da se ne postavi za zaupnika.

§ 12. Oblastvo ima pravico, v obratnih prostorih, prostorih za zaloge in drugih prostorih izvrševati vsak čas ogled po osebah, katerim to naroči, in vpogledavati v gospodarske in opravilne zapiske. Tistim, ki imajo naročilo oblastva, je dovoljevati vstop v te prostore in na zahtevanje je dajati vsa potrebna pojasnila. Izdelovalci in vsi obrati, ki podeljujejo žito, mlinske izdelke in stročno sočivje, dalje kupčevalci, skladovalnice in prometna podjetja imajo zlasti dolžnost za preskušanje podanih zgledov dajati oblastvu na poziv potrebna pojasnila in izkaze o zalogah in dobavah.

§ 13. Oblastvo mora proglasiti, da se zglasti zavezane zaloge, ki se ne zglase, zapadle v prid državi. Samo v posebnega ozira vrednih primerih more minister za notranje stvari to izpregledati. Zapadle zaloge more država porabiti za preskrbo prebivalstva.

§ 14. Da se omogoči tekoči pregled, kolike so zaloge žita, more politično deželno oblastvo prisiliti podjetnike kmečkih obratov, da dajejo pojasnila o svojih površinah za žetev in da pišejo zabeležke o vseh žetev in mlačve in da izvrše poskusne mlačve.

Uravnava porabljanja.

§ 15. Minister za notranje stvari določa, po katerih načelih je zaloge, ki so na razpolaganje, izročiti v porabo. V sporazumu s poljedelskim ministrom, trgovskim ministrom in finančnim ministrom določa na podstavi trgovskega preračuna stroškov, ki jih je pokriti, tudi prodajne cene vojnega prometnega zavoda za žito.

§ 16. Odredbe, ki so potrebne za uravnava porabljanja v deželi, ukrene politično deželno oblastvo. Oskrbuje ta opravila, se lahko deželno oblastvo poslužuje pridane sveta, ki ga sestavi.

§ 17. Natančnejše odredbe, ki so potrebne za uravnava porabljanja v posameznih občinah, se lahko prepuste oblastvu ali za občinski okoliš občini. Ta opravila oskrbuje občina v prenesenem delokrogu. (Za osebe, ki se pečajo s spraviljanjem žita, žetvijo, mlatvijo, se sme do dne 30. septembra 1916 porabiti na dan 500 g, sicer pa samo 360 g žita.)

§ 18. Oskrbuje ta opravila, se lahko oblastvo poslužuje pridane sveta ali izvedencev. Ako se izroči uravnava porabljanja občini, more občinsko zastopstvo oskrbovati s tem združena opravila po posebnem aprovačijskem odboru.

§ 19. Politično deželno oblastvo in z njegovim pooblastilom oblastvo ali občina, kateri se je izročila uravnava porabljanja, mora določiti prodajno ceno za promet na drobno in more nadalje: 1. uravnati oddajanje kruha in mlinskih izdelkov v določenih količinah in oddajalščih, ob določenih urah, proti izkazu ali kako drugače, 2. zaukazati izdelovanje enotnega kruha in 3. uravnati izdelovanje in razpečevanje kruha in peciva v okvirju obstoječih občin določil.

Mlačva, skladanje in semlevanje.

§ 20. Posesnik žita je dolžen opraviti mlačvo, (zluščiti koruzo). Oblastvo more za to določiti rok in po brezvspešnem poteku tega roka na posestnikove stroške in njegovo nevarnost dati izmlatiti žito in v ta namen zahtevati njegove gospodarske prostore in pomočke njegovega obrata. Slama postane prosta zasege, ko se je žito izmlatilo.

§ 21. Na oblastveni poziv so mlinci dolžni žito hraniti in ga semlevati. Skladarino in meljarino lahko določa oblastvo.

§ 22. Osebe, ki imajo naročilo vojnega prometnega zavoda za žito, da naj kupijo zasežene reči, smejo s kupljenimi rečmi dalje razpolagati le po naročilih, ki jim jih je dal vojni prometni zavod za žito. Prav tako so mlinci, ki prevzamejo žito od vojnega prometnega zavoda za žito, ali od oseb, ki imajo naročilo od tega zavoda, dolžni razpolagati s tem žitom in iz njega dobljenimi mlinskimi izdelki le po ukazih vojnega prometnega zavoda za žito, ako se ne določi kaj drugega s posebnimi zaukazi. Oblastvo more siliti mlince, da pišejo knjige-zabeležnice za kontrolo o semlevanju in oddajanju mlinskih izdelkov in podajajo tekoče izkaze o skladovnem stanju. Politično deželno oblastvo lahko predpiše vzorec takih-le knjig-zabeležnic.

§ 23. Oblastvo more zahtevati skladišče prostore za hrambo žita in mlinskih izdelkov in sušilne naprave za ravnanje z žitom za odškodnino, ki jo določa Posesnik mlinov, skladiških prostorov ali sušilnih naprav se dolžni osebami, ki imajo naročilo oblastva, vsak čas dovoliti vstop v obratne prostore in njih ogled ter dajati potrebna pojasnila.

Prisilne naredbe.

§ 24. Ako se posesnik brani prodati svoje zasežene zaloge žita ali mlinskih izdelkov vojno prometnemu zavodu za žito (§ 5), ali če posesnik ni zadovoljil pravočasno svoji oddajni dolžnosti na predpisani kontingent (§ 6), ali ko ni znana oseba ali bivališče tistega, ki ima pravico razpolagati z zalogo, naj oblastvo razsodi o dolžnosti oddati zaloge, in ako je treba, odredi, da se prisilno odzamejo. Razsodba ima moč zoper vsakega, ki mu grede pravice do zalog.

§ 25. Ako se zaloge siloma odzamejo, je odbiti 10 odstotkov od prevzemne cene (§ 5). Ta odbitek

cene velja tudi za ono blago, ki se ga na oblastveno predpisanim kontingentu ni pravočasno oddalo. Ako posesnik ali njegovo bivališče ni znano, ali ako naj služi cena za to, da se poravnajo zahteve tretjih oseb iz stvarnih pravic, je ceno položiti na sodišču.

Obča določila.

§ 26. Posesnik zalog žita in mlinskih izdelkov jih mora hraniti tudi po prodaji brezplačno in skrbeti za njih ohranitev dotlej, da se odzamejo.

§ 27. Železnice ali paroplovstvena podjetja pa smejo sprejemati žito in mlinske izdelke le tedaj v prevoz, ako je voznim listinam za vsako pošiljatev priloženo prevozno potrdilo. Pravico izdajati prevozna potrdila ima i oblast i vojno-prometni zavod za žito. Natančnejše določbe, kako je pri tem postopati, izda politična deželna oblast. Obrazec potrdila določa minister za notranje stvari.

§ 28. Kot pomožni organi za izvršitev posameznih nalog, ki nastanejo oblasti iz tega cesarskega ukaza, se lahko namestijo posebni organi (okrajni nadzorniki za žito). Okrajne nadzornike za žito imenuje politična deželna oblast dogovorno z vojno-prometnim zavodom za žito na predlog oblasti. Okrajni nadzornik za žito mora, predno nastopi svojo službo, pri oblasti obljubiti vestno in nepristransko izpolnjevanje njemu naloženih dolžnosti. On zavzema v izvrševanju svojih pravic mesto javnega uradnika; on je zavezan molčati o zasebnih razmerah ali opravilih tajnostih, za katere izve izvršujoč svojo službo. Občine so zavezane sodelovati pri izvrševanju tega cesarskega ukaza.

§ 29. Z „oblastvom“ brez natančnejšega označenja se umeva v tem cesarskem ukazu cesarsko politično okrajno oblastvo, v občinah s svojim ustavom pa občinsko oblastvo, ako politično deželno oblastvo ne vzame opravil, ki grede oblastvu, docela ali deloma na-se ali jih ne izroči drugemu uradnemu mestu.

§ 30. Zoper določbe in odredbe, ukrenjene na podstavi sprednjih določil, ni dopusten priziv. Uradna poprekušati te določbe in odredbe je pridržano predpostavljeno političnemu oblastvu in ministru za notranje stvari.

§ 31. Ako primeri sile nujno zahtevajo izjemno odredbo, da se preskrbi prebivalstvo z mlinskimi izdelki, mora politično okrajno oblastvo ali politično deželno oblastvo ukreniti take odredbe in hkrati to naznaniti vojnemu prometnemu zavodu za žito. Ako je treba, more tudi minister za notranje stvari ukreniti take zaukaze.

Kazenska določila.

§ 32. 1. Kdor nalašč zataji oblastvu v njegovi posesti ali v njegovi hrambi nahajajoče se zaloge žita ali iz njega dobljenih mlinskih izdelkov in sočivja, 2. Kdor poškoduje, uniči, spravi v stran ali neupravičeno podela, poklada ali proda zasežene zaloge žita ali iz njega dobljenih mlinskih izdelkov in sočivja, 3. kdor nalašč dobi od koga take zaplenjene zaloge, ki nima pravice jih prodajati, 4. kdor za semeje pridobljeno žito ali sočivje nalašč odtegne tej porabi, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šestih mesecev. Poleg kazni na prostosti se lahko naloži denarna kazen do 2000 kron, 5. kdor se zakrivi navedenih dejanj na zalogah, kojih vrednost presega 500 K, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega meseca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do 20.000 K.

§ 33. Kdor ne poda v določenem roku podatkov, ki se zahtevajo od njega ob popisovanju zalog, kdor se brani odgovarjati na vprašanja, ki se mu stavijo, ali odgovarja nanja nepravilno, 2. kdor zabrani osobam, ki imajo naročilo oblastva, vstop v svoje obratne prostore, prostore za zaloge ali druge prostore, vpogled v svoje gospodarske in opravilne zapiske ali se brani dati pojasnila ali da nepravilna pojasnila, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od treh dni do treh mesecev ali z denarno kaznijo od 20 K do 2000 K. Poleg kazni na svobodi se lahko še naloži denarna kazen do 2000 K. Sodišče lahko izda v teh kazenskih primerih kazenske odredbe (§ 460 k. p. r.), ako spozna, da je odrediti k večjemu en teden zopora ali 100 K denarne kazni.

§ 34. 1. Kdor se brez osnovnega razloga brani službo zaupnika, izvedenca ali uda pridane sveta ali aprovačijskega odbora (§§ 11 in 38) prevzeti ali nadaljevati tako službo, 2. kdor neopravičeno razodene zasebne razmere ali opravilne tajnosti posesnikov zalog, za katere je izvedel izvršuje eno teh-le služb, 3. prejemnik naročila vojnoprometnega zavoda za žito, ki njemu naložene dolžnosti hudo krši ali zanemari, tega kaznuje oblastvo (§ 29) z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do šest mesecev.

§ 35. Vse druge prestopke cesarskega ukaza ali predpisov, izdanih na njegovi podstavi, kaznuje oblastvo (§ 29) z denarno kaznijo do 2000 K ali z zaporom do treh mesecev, ob obtežljivih okoliščinah pa z denarno kaznijo do 5000 K ali z zaporom do šestih mesecev.

§ 36. Z obsodbo po § 32 in 35 se lahko tudi izreče na izgubo obrtne pravice. Podjetnike poljedelskih obratov lahko v slučaju obsodbe po § 32 ali zaradi prestopka predpisov o uravnavi porabe, ki se kaznuje po § 35, postavi oblast pod posebno nadzorstvo za to določenih zaupnih mož in posebno zaveže, da jim predložijo na vsakokratno zahtevo svoje zalo-

ge in da jim dajo pojasnila o njih porabi. Ti zaupniki so zavezani, opažene nedostatke vsakokrat naznaniti oblasti. O ponovnem kaznovanju radi v § 32, št. 2, navedenih dejanj ali zaradi prestopka predpisov o uravnavi porabe lahko odtegne politična deželna oblast podjetniku kakega poljedelskega obrata v § 5, št. 1, črka a, pridržano pravico in odredi, da se mu prisilno odzamejo njegove zaloge krušnega sadu in mlinskih produktov, ako so se po okolnostih slučaja močno oškodovali aprovačijski interesi in se je bati nadaljnega odpora proti veljavnim predpisom. O pritožbi, ki se je vložila proti temu, odloči minister za notranje stvari dogovorno s poljedelskim ministrom.

§ 37. Glede prestopkov, spadajočih v področje političnih oblastev, se lahko po ministrskem ukazu z dne 1. marca 1915, drž. zak. št. 49, izdajo kazenske odredbe brez prejšnjega postopanja.

Sklepna določila.

§ 38. Vlada se pooblašča določiti tega cesarskega ukaza z ukazom izpremeniti, dopolniti ali raztegniti na druge potrebnosti.

§ 39. Ta cesarski ukaz dobi moč z dnem razglasitve in izgubi s tem veljavo cesarski ukaz z dne 21. junija 1915, drž. zak. št. 167.

§ 40. Izvršiti ga je poverjeno ministru za notranje stvari v sporazumu z udeleženi ministri.

Vinogradnikom!

Po naših vinogradih se je pričela močno razvijati plesnoba na grozdju. Če proti njej takoj nastopite, se da še grozdje pred pogubo ubraniti.

Najbolj priznano sredstvo proti plesnobi je žveplanje v lepem, suhem, vročem in solnčnem vremenu s finim žveplom.

Kdor ima žveplo, naj tedaj takoj trte, in zlasti grozdje, ž njim dobro, ampak na fino popraši.

Kjer ni žvepla, poslužite se kalijevega hipermanganata, ki je dobro nadomestilo za žveplo. Na 100 litrov vode se vzame 10—12 dek hipermanganata in 2—3 kg ugašenega apna. Vsaka snov se raztopi za-se, obe raztopini se zlijete skupaj in se zmes takoj porabi.

Grozdje je treba s to tekočino tako močno pokropiti, da od njega kaplja. Vsaka jagoda se mora ž njo obiliti. Škropi se v suhem, ne v prehudo vročem vremenu.

Po preteku enega tedna se škropljenje ponovi. Če je treba, se škropi tudi večkrat. To velja tudi glede žveplanja.

Pa ne samo plesnoba, tudi peronospora (palez) je pričela trte napadati. Kdor še ni v tretji škropil, stori naj to nemudoma! Vzeti je ¼ do 1 kg galice, enakomerno galuna in dvakrat toliko vgašenega apna na sto litrov vode.

Taki škropilni zmesi se primeša lahko tudi še raztopino 10 dek hipermanganata, ki se ga dobi pri o. kr. Kmetijski družbi v Ljubljani, 1 kilogram po šest kron.

Tedaj hitro na delo, da ne bo zamujeno!
Kandija-Rudolfovo, 3. julija 1906.

C. kr. vin. nadz.: B. Skaličky.

Skrajšanje trt.

Ko je trta odcvetela, je prišel čas podbiranja in skrajševanja trt. Podbiranje v tem času se tiče pred vsem zalistnikov, kajti prvo podbiranje smo izvršili že pred cvetenjem in smo pri njem vse nepotrebne poganjke trt odstranili. Sedaj pa, ko so se razvili na puščenih mladikah zalistniki, je treba, da jih ali potrgamo ali skrajšamo. Najbolj priporočljivo je, zalistnike samo skrajšati (zaščipniti) in sicer toliko, da na njih ostaneta še dva lista. Če to storim, ne raste zalistnik več naprej, ampak pomaga trto, zlasti pa pri njem stoječe oko, rediti.

Ako zalistnikov ne skrajšujemo, potem pri njih stoječa očesa, ki imajo drugo leto roditi, oslabe in trta postane zelo košata in s tem boleznim podvržena. Jako važno je pa skrajševanje mladik na šparonih.

Pri nas smo vajeni rezati trto na palec (šcap, reznik) in šparon (zavijač, prevez). Pri tem moramo pravilno narezati palec na trti vselej nižje kot šparon, sicer se nam trta preveč zvišuje, s tem oslabi v rasti in nam povzroča še drugih nepravilnosti.

Naši gospodarji pa le premalo upoštevajo to pravilno režnjo in narežejo palec najraje višje kot šparon, češ, da napravi sicer palec premalo močne mladike, da da tedaj preslaboten les za drugo leto.

To je tudi res, ampak kdor reže pravilno po zimi, ta mora tudi trto poleti pravilno obrezati in tu je v prvi vrsti treba skrajšati mladike na šparonih, da se okrepijo mladike na palcih.

To delo je tedaj jako potrebno. Sedaj ko je trta že odcvetela, je treba vse mladike na šparonih skrajšati nad četrim listom, ki stoji nad najvišjim grozdom. Samo če manjka kafera mladika na šcapu, potem pustimo eno, kolu najbližjo, na šparonu ne-skrajšano, da jo nadomesti.

S skrajševanjem mladik na šparonu dosežemo, da se ustavi nepotrebna raseča mladik na šparonu, v sled tega postanejo mladike na palcih močnejše, grozdje na šparonih se bolj debeli in lepše razvija, jeseni tudi bolje in prej dozori, pa ne gnije tako lahko, ker je bolj na zraku.